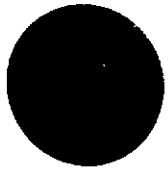

معرفی و نقد برخی

کتابهای تازه هنری

پروژه نگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پروہشگاہ علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

هنرهای تجسمی

پوپ، آرنور. آشنایی با مینیاتورهای ایران. ترجمه حسن نیتر. تهران: بهار، ۱۳۶۹ [توزیع ۱۳۷۰]. ۱۹۶ ص. مصور. ۳۵۰۰ ریال.

این کتاب، مجموعه‌ای است گرد آمده از مقالات و مقولات ایرانشناسان اروپایی درباره ریشه‌های نقاشی ایرانی (مینیاتور) و مکاتب و سبکهای گوناگون آن، توأمان با عرضه نمونه‌هایی از آثار نقاشان مکاتب متنوع و گونه‌گون ایران از اواخر قرن هفتم تا اوایل قرن یازدهم ه. ق. به عنوان نمونه به برخی از مقالات اشارتی می‌شود:

تصاویر گل و بلبل / فیلیس آکرمان؛ تاریخ نقاشی مینیاتور و طراحی / ارنست کونل؛ نقاشی و هنر کتاب (ریشه‌ها) / سرتوماس و. آرنولد؛ نقاشی بعد از صفویه / یدا گدارد؛ رابطه هنر مانویان با هنر ایرانی / اجومونورت دوایلارد؛ تأثیر شعر و الهیات بر نقاشی / سرتوماس و. آرنولد.

مطالعه این کتاب به عموم پژوهندگان، خاصه دانشجویان هنر توصیه می‌شود.

رسولی، جلیل. جان جانان [برگزیده آثار]. تهران: مؤلف، ۱۳۷۰. ۲۳۷ ص. مصور. ۲۹۰۰ ریال.

رسولی از خوشنویسان پیشگام و موفق در پهنه خوشنویسی معاصر ایران است. لطف کار رسولی در آمیزه‌های نقاشی و خط، حفظ اعتدال و اندازه بقاعده و بقوت آثار وی است. وی با آگاهی و سلطه بر ادوات و ادوات هنر خوشنویسی نام خود را به عنوان هنرمندی مبدع و مبتکر ثبت کرده است و در جان جانان فرآیند کارش را به نقد و نظر و انهداده و سیر و سیورورت کارش را با فراغ بالی و فصاحت تمام بیان کرده که برای هنرجویان خط و خوشنویسی فایده‌ی دارد.

مطالب کتاب به زبان فارسی و انگلیسی عرضه شده و تصاویر، خوب و تماشایی است. کاغذ کتاب گلاسه است و رسولی کارهای روی ورق طلای خود

را هم عرضه کرده است.

فلامکی، منصور... [و دیگران]. معماری و موسیقی. تهران: نشر فضا، ۱۳۶۹ [توزیع ۱۳۷۰]. سیزده، ۳۴۵ ص. مصور. ۲۱۰۰ ریال.

مجموعه مقالاتی است درباره دو خطه خیال انگیز معماری و موسیقی، و انحاء ارتباط و پیوند میان این دو هنر ارزشمند. محمدمنصور فلامکی، که از آرشیتکتهای بنام و صاحب سبک معاصر است، با همت و حمیت بلند و وافرش توانسته مجموعه‌ای خوب و خواندنی فراهم آورد. کلیه هنرمندانی که با وی در تدوین کتاب حاضر همکاری داشته‌اند، در شمار صاحب نظران و هنرمندان آگاه معاصرند و همین حسن انتخاب بر مزیت کتاب افزوده است.

از باب آشنایی با مطالب کتاب به چند مقاله و نویسنده آنها اشاره می‌شود:

نگاهی گذرا به معماری موسیقی در بستر تحولات اجتماعی اروپا / خسرو سینیایی؛ سیری در فضای معماری و موسیقی و آشنایی با کتاب موسیقی معماری / حسینعلی ملاح؛ رنگ، حالت و فضا در موسیقی و معماری / امانوئل ملاک اصلانیان؛ چگونگی‌های روند آفرینش یک اثر هنری / غلامحسین نامی؛ آوای خنیا در گنبد مینا / محمدرضا حاتری؛ آوایی از ستیغ کوه تا بلندای هنر معماری / حسین دهلوی.

کنستلر، شارل. زندگی و آثار کامیل پيسارو. ترجمه محسن ابراهیم. چاپ اول. تهران: کتابسرا، ۱۳۷۰. ۶۴ ص. مصور (رنگی). ۱۳۵۰ ریال.

متنی است خواندنی درباره یکی از چهره‌های مهم و سرشناس مکتب امپرسیونیسم. نحوه نگارش کنستلر، با قلم صمیمی و مهرآمیزش، هاله‌ای از حس و فضا در کتاب پراکنده ساخته است. آلبوم عکس رنگی که در آخر کتاب آمده، به کشش و همخوانی آن افزوده است. ترجمه خوب محسن ابراهیم درباره پيساروی

نوشته: شارل کنستلر
ترجمه: محسن ابراهیم

سینما

برگمان، اینگمار. فانوس خیال. ترجمه مهوش تابش (و)
مسعود فراستی. چاپ اوک. تهران: سروش، ۱۳۷۰. ۳۴۵
ص. ۱۶۰۰ ریال.

فانوس خیال زندگی‌نامه یکی از مشهورترین فیلمسازان
عصر ماست به قلم خودش. او در فیلمهایش با سبک
ایستایی خاص خود به طرح مسائلی می پردازد که بشر
امروز با آن مواجه است. مسلماً کتابی که وی درباره
زندگی و کارش نوشته - آن هم بی پرده، صریح و
غافلگیر کننده - برای کسانی که با آثار او آشنا هستند
فرستی مغتنم فراهم می آورد تا به تحلیل این فیلمساز و
فیلمهایش بپردازند، و همین طور یک بازنگری بر
خویشتن باشد.

در پیشگفتار کتاب می خوانیم: «فانوس خیال،
زندگی‌نامه یک انسان عادی است به قلم خودش، که در
کودکی شیطنت، در نوجوانی طغیان، در جوانی
خطاهای بسیار، در میانسالی احساس گناه و در
سالخوردگی آرزوی جبران گذشته ها را دارد.»

و اما اشکال عمده ای که به ترجمه این کتاب باز
می گردد، ویرایش نه چندان شایسته آن است.
رحیمیان، بهزاد. اکسپرسیونیسم آلمان و پیشگامان سینما.
چاپ اوک. تهران: فیلمخانه ملی ایران؛ با همکاری دفتر
پژوهشهای فرهنگی، ۱۳۷۰. ۱۷۰ ص. مصور. ۱۵۰۰
ریال.

اکسپرسیونیسم یا به قول قائلش «گزاره گرایی» از
مکاتب و اقالیم بسیار مهم و اساسی در قلمرو هنر
معاصر است. زادگاه و خاستگاه این مکتب در آلمان
بود. در زبان فارسی منابع و مراجع در این زمینه
فراوان است؛ اما کتاب بهزاد رحیمیان که در شمار
ناقدان آگاه و هوشمند است، خواننده را از مراجعه به
تمام آن منابع بی نیاز می کند. دید تألیفی و شخصی
مؤلف بر ارزش کتاب افزوده است.

ویسکونتی، لوکینو. زمین می لرزد [فیلمنامه]. ترجمه

زندگی و آثار کامیل پیسارو

فرانسوی از متن ایتالیایی صورت گرفته است و بار
دیگر این نکته را مصرح می سازد که مترجم باید متونی
را که برای ترجمه برمی گزیند با احاطه و آگاهی توأمان
باشد.

هافمن، آرمین. طراحی گرافیک: تئوریک و عملی. ترجمه
محمد خزائی و محمد آوینی. چاپ اول. تهران: برگ،
۱۳۶۹ [توزیع ۱۳۷۰]. ۱۷۸ ص. مصور. ۲۲۰۰ ریال.

کتابی است خواندنی و ممتع برای آموزش نکات و
ظرایف و دقایق هنر طراحی گرافیک از پایه تا دوره های
عالی. کتاب از نظر دید آموزشی و تعلیمی کتابی است
موفق. مطالعه این کتاب را به عموم دانشجویان
گرافیک توصیه می کنیم. ترجمه خوب و آگاهانه
مترجمان از محسّنات و ارزشهای این کتاب است.

مسمود اوحدی. چاپ اوگ. تهران: خجسته، ۱۳۷۰
[توزیع ۱۳۷۱]. ۱۳۶ ص. ۸۰۰ ریال.

«زمین می لرزد» یک فیلم از سه فیلمی بود که ویسکونتی در نظر داشت درباره زندگی ماهیگیران، دهقانان و معدنچیان جزیره سیسیل بسازد. (یک فیلم سه ایزودی). اما تنها موفق به ساخت همین اثر شد که در زمره گرانقدرترین آثار سینمای نئورئالیسم در آمده است.

انتخاب شایسته و ترجمه خوب این سناریو، ضمن آنکه بر منابع مکتوب سینمایی ما می افزاید، می تواند در تجزیه و تحلیل آثار با ارزش سینمایی در دانشکده های هنری، و همین طور برای سایر علاقمندان این رشته مفید باشد. مقدمه ای از مترجم پیرامون نهضت نئورئالیسم و نیز تحلیلی از ماشا کیندر و بورلی هستون فایدت کتاب را دو چندان کرده است.

ادبیات

ساعدی، غلامحسین. *غریبه در شهر* [رمان]. چاپ اوگ. تهران: اسپرک، ۱۳۶۹ [توزیع ۱۳۷۰]. ۲۶۴ ص.

غریبه در شهر

رمانی است با همان تلخ اندیشیها و فضای سیاه و وهم آلود و هول آور دیگر آثار ساعدی. ساعدی در دوم آذرماه ۱۳۶۴ دیده از جهان فرویست و با مرگش مجموعه ای عظیم از قصه و نمایشنامه و داستان از خویش بر جای نهاد. غریبه در شهر با همان موضوع گیریها و جهت یابیهای مسطح گوهر مراد (ساعدی) در قبال عنصر مذهب همراه است و این یک سونگری و بی اعتنائی عمدی به رگ و ریشه دین در جامعه ما، کتاب را - به رغم همه کشش اش - از عمق و اعتبار تهی کرده است. به امید ایامی که روشنفکران به واقع بینی و جهان نگری برتافته از حقیقت جامعه مجهز گردند.

کاخی، مرتضی (به اهتمام). *باغ بی برگی: یادنامه مهدی اخوان ثالث* (م. امید). [۱۳۰۷-۱۳۶۹ ش.]. چاپ اوگ. تهران: نشر ناشران، ۱۳۷۰. ۸۴۷ ص. مصور (رنگی). ۸۰۰۰ ریال.

مهدی اخوان ثالث (م. امید) بزرگ استاد مسلم شعر فارسی در سبک نو و شیوه قدمايي، در شهریور ۶۹ روی در نقاب خاک تیره کشید و جامعه شاعران معاصر این دیار را به سوگی جاودانه و از یاد نرفتنی نشانند. مرتضی کاخی، شاگرد و رهسپار راه آن امید - و چه نوید - با همت و جهد بلیغش یادنامه ای فراهم آورده است و در غایت مستوفایی و بارآوری، مجموعه ای گرانسنگ از شعر و نثر و تصویر و هر آنچه درباره اخوان خواندنی و دیدنی است، به کرامندی و جزالت در دسترس دوستان و دوستداران قرار داده است.

کتاب شامل این بخشهاست:

گزارش کار کتابی که در دست دارید؛ سالشمار زندگی اخوان؛ اخوان در چشم دیگران (شعر)؛ اخوان در چشم دیگران (نقد و نظرها و خاطره ها)؛ از بهترینهای اخوان (شعر)؛ دیگرها و دیگران از چشم اخوان؛ اخوان به روایت تصویر؛ چند دستنوشته دیگر و بازنویسی دستنوشته ها؛ و سرانجام، پیامهای

تسلّیت.

یادآور می شود به گاه مرگ امید، یادمان مختصری در رثای آن عزیز از دست رفته در فصلنامه هنر (شماره نوزدهم، تابستان و پاییز ۱۳۶۹) چاپ شد.

ناگه غروب کدامین ستاره: یادنامه مهدی اخوان ثالث (م. امید). چاپ اوک. تهران: بزرگمهر، ۱۳۷۰. ۷۲۲ ص. ۴۸۵۰ ریال.

ناگه غروب کدامین ستاره...

یادنامه

مهدی اخوان ثالث
(۱۳۰۴)

یادمان دیگری در مرثیت و تعزیت رحیل امید که مزین است به آثاری از اوتاد و فحول مفلق شعر و قلم این خاک پاک، در شش بخش و با این عناوین: مقالات، گفتگوها، خاطرات، اخوانیه، مراثی و برگزیده اشعار.

مهاجر ایرانی، امان الله (تحلیل، نگارش و ترجمه). برگزیدگان شعر ایتالیا در سده نوزدهم. چاپ اوک. تهران: سفارت ایتالیا، بخش فرهنگی، ۱۳۷۰. ۲۹۲ ص. مصور (رنگی). ۱۶۰۰ ریال.

این کتاب مشتمل است بر ترجمه اشعاری از اوگوفوسکولو، جاکومو لثویاردی، الساندرو مانزونی، جوسوئه کاردوچی، جووانی پاسکولی و گابریله دانونتیو. در دیباچه به قلم مترجم آمده است:

«... متأسفانه ادبیات غنی و پرمحتوای ایتالیا در کشور ما تا به امروز مورد بی‌اعتنایی قرار گرفته و آن گونه که شایسته و سزاوار سرزمین کهن و ادب خیزی چون ایتالیاست به هموطنان ما شناسانده نشده است. تأسف از این واقعیت زمانی به اوج می‌رسد که بدین نکته توجه کنیم که در اینجا سخن از گاهواره ادبیات و فرهنگ اروپا و یا کشوری در میان است که بیش از بیست و سه قرن سابقه ادبیات منظوم و مثنوی دارد - سرزمینی که بیست قرن پیش، در آن دوران که مناطق وسیعی از قاره اروپا هنوز بویی از تمدن و مدنیت نبرده بود، شاعر بلند آوازه‌ای چون ویرژیل را که از نوابغ ادب کهن به شمار می‌آید، به تاریخ ادبیات جهان تقدیم داشته است...»

در این مجموعه مشهورترین و نغزترین اشعار شش تن از شاعران طراز اوک سده ۱۹ ایتالیا عرضه گردیده است. فزون بر این، در مورد هر یک از شاعران مقدمه‌ای تحلیل گونه‌ای و ویژگیهای فردی شاعر، طرز تفکر و اندیشه وی و محیط و مسائل اساسی حول و حوش او نگاشته تا خواننده بتواند با شخصیت ادبی شاعر آشنایی یابد.

اما در باب ترجمه شعرها، امروزه دست اندرکاران ترجمه آثار منظوم به خوبی آگاهند که بر سر راه پرنشیب برگردان یک قطعه شعر از یکی از زبانهای اروپایی به زبان فارسی چه مسائل و مشکلاتی نهفته است و این دشواری، در حقیقت، ناشی از عدم تجانس است که چه از نظر ساختار دستوری و عروضی، و چه از جهت احساس و سلیقه ادبی میان نظم پارسی و نظم اروپایی وجود دارد. وجود همین

برگزیدگان شعرایتالیا

در سده نوزدهم

تحلیل، نگارش و ترجمه از: دکتر امان‌الله مهاجرایروانی

از انتشارات: بخش فرهنگی سفارت ایتالیا در ایران

عدم تجانس بین دو زبان موجب می‌گردد که اگر قطعه شعری را واژه به واژه به زبان فارسی برگردانیم، حاصل این برگردان - اگر چه با رعایت امانت لغوی انجام گرفته باشد - چیزی جز یک نثر ناخوشایند و فاقد هر گونه جذابیت شعری نخواهد بود. از طرفی اگر سعی و کوشش مترجم تنها بر این معطوف گردد که قطعه شعر خارجی را حتماً و به هر قیمت شده به صورت یک شعر کلاسیک پارسی و در قالب همان عروض عرضه نماید، راهی جز این نخواهد داشت که واژه‌ها، اصطلاحات و فضای شعری متن اصلی را بیشتر موارد نادیده گرفته و به خلق منظومه‌ای جدید که تنها مختصر سایه‌ای از محتوای شعر اصلی در آن دیده می‌شود بنشیند، که این روش نیز به هیچ روی مطلوب نبوده و رعایت امانت که مبنای هر ترجمه خوب و قابل قبول است، اصلاً در آن ملحوظ نیست.

در کتاب حاضر آنچه اصل به شمار آمده و باید به هر قیمت محفوظ باشد، فضای شاعرانه متن اصلی و احساس و عواطفی است که شاعر قصد بیان و القاء آن را دارد، نه کلمات و واژه‌ها. ناگفته نماند که در حاشیه ترجمه هر شعر، متن اصلی ایتالیایی آن نیز آمده که می‌تواند برای پژوهنده و خواننده امکان قیاس و معادل‌گزینی و اساساً ساختار و اصول و اسطفس ترجمان دکتر مهاجر را میسر سازد. پس از کتاب موفق هفت چهره از شاعران معاصر ایتالیا، اکنون ترجمه‌ای که بی‌گمان در مرتبه‌ای برتر و بالاتر از ترجمه اخیر است در دست داریم، و این همه را به مترجم محترم کتاب و پروفیسور پیه مونتسه، رئیس بخش فرهنگی سفارت ایتالیا در ایران، مدیونیم که خدمتشان مشکور و مأجور است.

■ موسیقی

لورو، موریس. موسیقی ملون. ترجمه و تفسیر مصطفی کمال پور تراب. تهران: نشر چشمه، ۱۳۷۰، ۹۸ ص.

کتاب حاضر طی پنج فصل مباحث زیر را شامل است: تکنیک و صداقت، قلمرو ملودی (زبانها و حرکات)، قلمرو ریتم: متریک و ریتمیک، قلمرو هارمونی، حقایق اکوستیک و معنوی، ترکیب و تمایلات مختلف.

پی‌نوشت آخر کتاب به بررسی اجمالی در زمینه «تمایلات و گرایشهای موسیقی معاصر فرانسه» اختصاص دارد.

ورال، جان. *فوگ و انونسیون (فنون اصلی آهنگسازی) در تئوری و عمل*. ترجمه هوشنگ کامکار تهران: پارت، ۱۳۷۰. ۱۶۸ ص. ۱۵۰۰ ریال.

این کتاب در شانزده فصل سامان یافته است. مؤلف در چهارده فصل مبحث فرم فوگ، و در دو فصل آخر، و انونسیون را مورد بحث و بررسی علمی قرار داده است. در پیشگفتار کتاب آمده است که: «این کتاب درباره تاریخ فوگ یا تاریخ تکنیکهای مورد استفاده آهنگسازان فوگ نیست، بلکه اختصاص به تعریف کامل جنبه‌های تئوریک فوگ و انونسیون دارد که با آوردن مثالهای فراوان و یک سری تمرینات عملی در مورد نوشتن و آنالیز فوگ و انونسیون پایان یافته است.»